

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 131. szám
2019/9.Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 ÉrtesítőjeFőszerkesztő: Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)
Főmunkatárs: Pál GyöngyiA következő lapszám megjelenik:
2019. október 18.

Ma már nem elég elrejtteni a szemetet

A természetszerető embert zavarja az erdőben, patakokban talált szemét. A kirándulók helyek tisztán tartása mindig fontos volt az igazi turista számára. Az EKE kolozsvári szervezete csapatostól indult egy túra ellenőrzőpontja környékének megtisztítására.

HEGYI JOHANNA

„Tartsd tisztán a forrásokat, patakokat, pihenőhelyeket, és a hulladékot rejtse el! – A kultúremlék legemlékező kötelességei!” Ez olvasható a Turista tízparancsolatban, amelyet a Magyar Turista Szövetség a Sopronban tartott első vándorgyűlésén, 1918. november 29-én hirdettet ki. Talán akkoriban elég volt elrejtteni a hulladékot, ami jobbra rövideken le is bomlott. De azóta, az egyre nagyobb mennyiségben megjelenő, le nem bomló csomagoló-

anyagoknak köszönhetően változott a helyzet, és már nem elég „csak elrejtteni” a kirándulás alkalmával megmaradt hulladékaikat.

Életünkben egyre több gondot okoz a hulladéktól, a szeméttől megszabadulni. Sajnos nem csak épített környezetünkben is azt látjuk, hogy inkább a megszabadulás jellemző, semmint az eltakarítás. Sokunk számára kellemetlen téma. Bármerre járunk a Kolozsvár környéki erdőn, mezőn, mindent eláraszt a sok palack és egyéb nem kívánt, fö-

löslegesnek tartott dolog. Sajnos azt is látjuk, hogy vannak, akik egyszerűen úgy szabadulnak meg akár otthoni hulladékuktól, hogy ezeket autós kirándulásaik alkalmával kihordják, majd ott hagyják az erdőn vagy a mezőn. Nem is a gyalogos vagy a biciklis turisták szemetelnek, hanem az ún. kocaturisták, akik a maradékokat „elfelejtik” magukkal vinni, nem törődve azzal, hogy mi marad utánuk.

Mit tehetünk, vagy tehetünk-e valamit?

Szeptember 11-én az EKE néhány tagja megtakarította a Kapus-Gorbó út tetején a Kós Károly teljesítménytúra ellenőrzőpontja környékét. Az augusztusi túra alkalmával szembesül-

tek az egyesületi tagok azzal, mennyire szemetes a környék, már akkor elhatározták, hogy mielőbb visszatérnek takarítani. A képeken jól látható, hogy viszonylag kis területen milyen sok hulladék gyűlt össze. Legtöbbje nem az, amit gyalogosok, biciklisek dobtak el, hanem olyan nagy mennyiségű, zsákban kidobott törmelék stb. került elő, amit csak autóval lehet odaszállítani. Két-három óra volt szükség, hogy összegyűjtjük a nagyját. Az elhaladó autókba még integettek is nekünk, hogy milyen hasznos munkát végzünk, jólestek ezek a visszajelzések.

Talán az lenne a feladatunk, hogy erősítsük egymást abban, hogy ne sajnáljuk má-

sok után a szemetet összegyűjteni.

Ma már lehet, hogy ki kellene egészíteni a turistaszabályzatot azzal, hogy ne csak azt a területet hagyja tisztán magad után, ahol éppen voltál, hanem ha még találsz szemetet a környéken, ne sajnáld az energiát és szedd össze, még akkor is, ha úgy gondold, hogy értelmetlen. Soha nem értelmetlen a harmónián, a tiszta környezeten dolgozni, egyrészt mert jó érzés jól tenni, másrészt pedig szebb lesz a környezet tőle, és mások is élvezhetik.

Felhívás az EKE tagjai részére: ha nagyon szemetes helyet találsz, értesítsd a vezetőséget, amely lehetőségeinek függvényében megszervez egy szemétyűjtő csapatot.

EKE-tagok a Kapus-Gorbó út tetején, a Kós Károly teljesítménytúra ellenőrzőpontja környékén takarítottak

Mesél az EKE

Műsorvezető:

Maksay Magdolna

Szeptember 26-án,
csütörtökön 11.30–12 óra
között

A Kolozsvári Rádióban

A TÉMA AZ UTCÁN HEVER – EKE-FOTÓSOK KIÁLLÍTÁSA

A téma az utcán hever címmel fotókiállítást nyitottak augusztus 18-án a Fehér Galériában az EKE Kolozsvár 1891 fotóklubjának tagjai (Bozsoki Adrienn, Fazakas Ferenc, Kalló Márta, Korom Mária, Lőrinczi István és Mezei Elemér), elhunyt tagtársukra, Deák Józsefre emlékezve. Felhízi Lenke Zsuzsanna képzőművész a bemutatott fotókról, tematikájáról, a szerzőknek a kiállított képekhez való viszonyulásáról beszélt, kiemelve azok művészi értékét, humorát, mélyebb mondanivalóját. A fotóklub részéről jömagam arról szóltam, mennyire megváltozott a városi emberek mentalitása az elmúlt 40-50 évben, ami régen elképzelhetetlen volt, sok társadalmi megmozdulást, közszereplést, szórakozást, munkát kihelyeztek az utcákra, terekre, parkokba, ezáltal a város sokkal élhetőbb, barátságosabb helyé vált. A megnyitót Jánky Maria énekesnő színes népdalcsoakra tette hangulatosabbá, az utolsó dalokat már a közönség is vele együtt énekelte. A kiállítás megtekinthető szeptember végéig hétköznap 9–14 óra között, valamint istentiszteletek alkalmával. (Kalló Márta)

MEGJELENT AZ ERDELYI GYOPÁR IDEI ÖTÖDIK LAPSZÁMA

Ki miért járja a természetet? – teszi fel a kérdést dr. Kovács Lehel István, az Erdélyi Kárpát-Egyesület elnöke az Erdélyi Gyopár legfrissebb számának vezércikkében, és egész sor ötletet kínál a folyóirat. Az EKE Vándortábori beszámoló méltán lehet meghívó a következő évi legnagyobb turistatalálkozóra. Lehet, régi divat kel életre a közeljövőben, hiszen a táborban bemutatják az elődök által kedvelt botjelvény vadonatúj példányát. A régi értékét hangsúlyozza az a cikksorozat is, melyben egy építész világít rá arra, hogy erdélyi értelmiséginek házat építeni erkölcsi csőd... és veszteség is, hiszen a lakatlanok lényegesen többet adnak az ember életéhez, mint a frissen felhúzott paloták. A *Mesélem a házam* című kötetből idézett részek adhatnak eligazodást azoknak, akik érzik, de így még nem fogalmazták meg a röghöz, őshöz való kötődés okát. A Borvizeink, gyógyvizeink, Csillagászat, Hazajárók, Gombák világa mellett megújuló energiaforrásokat bemutató cikksorozat indul. Keressék a kiadványokat az EKE-osztályoknál.

Megújul a romos vár a Sebes-Körös mellett

Jövőre véget ér a felújítás

Kolozsvártól 60 km-re, a Sebes-Körös mellett egy dombtetőn állnak Kalotaszeg nyugati végvárának, az egykori Sebesvár (Sebesváralja) várának romos falai, melyet festői fekvéséért és az innen nyíló szép kilátásért a kirándulók szívesen keresnek fel, mivel mind vasúton, mind országúton könnyen elérhető.

PÁL GYÖNGYI

Szeptember 10-én, kihasználva a szép meleg nyárutót, a reggeli vonattal Kolozsvárról Sebesvárra utaztunk. A sebesvári állomás Bánffyhyunad után a második megálló, ha személyvonattal utazunk. Mivel kis település, a gyorsvonat itt nem áll meg. Elhagyott, üres állomás-épület fogadja az érkezőket, vasúti alkalmazott itt már évek óta nincs, kopott falak, a vakolat lehullott, az ablakok beszakázva, ajtó kitörve – csak egy tábla jelzi, hogy „Halta Bologna”, ez az állomás –, a látvány elég lehangoló az ide érkezőknek. Elindultunk a faluba vezető úton, átmentünk a Sebes-Körös hídján, és elértük az első házakat, majd ismét egy híd következett, ez már a Sebes- vagy Székelyjő-patak hídjá (Hencz-pataknak is nevezik). Ez a patak a Sebes-Körös egyik mellékveze. A híd után van egy ösvény, rövidítés a falu központja felé. Évek óta nem jártunk erre, nem tudtuk, hogy használják-e még ezt az ösvényt, ezért inkább az aszfaltos úton indultunk a falu központja felé. Az állomással ellentétben a településen szép házak, rendezett udvarok vannak, mindenhol tisztaság és rend.

A házak mögötti hegytetőn középkori vár romjai. Sebesvár elsősorban váráról híres. Ez a hajdan nagy múltú vár festői környezetben fekszik és egyike a legromantikusabb várromoknak. A várról szóló első írásos emlék 1319-ből származik. Többnyire Sebesvárként említik a források, de Hunyad vára, illetve Kalotaszeg vára néven is előfordul. Sebesvár a Sebes-Körösről kapta nevét, román neve Bologna. Felvigyázó szerepe volt, innen felügyelték a Nagyváradról Erdélybe vezető utat. Hosszú időn át ide menekült veszély esetén a környék lakossága.

A vár egy nem túl magas dombon fekszik közvetlenül a falu felett. Sziklakőből épült, falai vakolva voltak. Egy masszív kerek toronyból (lakótoronyból) áll, amihez az ovális udvart közrefogó várfal csatlakozik. A vár két hosszanti oldala egy-egy kerek kétszintes bástyával egészül ki, mindkét szinten lőrészekkel tűzfegyverek számára. A 80 méter hosszú, 20 méter széles, szabálytalan ellipszis alakú vár legregebbi épületrésze a kör alakú öregtorony. A várnak felvonós rendszerű kapuja is volt valamikor, szűk udvarán különböző épületek nyomai is fellelhetők, a falak vastagsága helyenként eléri a két és fél métert. A vár történetéről oldalakat lehetne írni. 1910-ben Kós Károly elkészített egy felmérést és helyreállítási tervet, de végül csak a kerek öregtorony lefedése készült el. 2003-ra a torony is fedél nélkül maradt, míg a várombelső része összedől.

Sebesvár váránál évekkel ezelőtt is jártunk, legépebb a kör alakú őrtornya volt, de elég jó állapotban lévő falrészek is voltak a várban, ám az egyik bástyának a teteje az idők folyamán beomlott, a falak is több helyen omladoztak, a vár udvarát belepte a sűrű növényzet, a fákkal, cserjékkel benőtt gaz áthatolhatatlan dzsungelt képezett. Tudva, hogy már két éve dolgoznak a vár felújításán, látni akartuk, bár azt is tudtuk, hogy a munkálatok még folyamatban vannak. A vár maradványának fokozatos állagromlása az utóbbi időszakban felgyorsult, így a helyi önkormányzatnak éppen időben sikerült elnyernie egy vissza nem térítendő EU-s támogatást. A kivitelezéssel a dévai vár felújítását is végző céget bízták meg, amely a szerződés értelmében 36 hónapon belül végez a munkálatokkal, azaz 2020-ban valószínűleg befejezik a felújítást.

Gyalogszerrel vágunk neki a Várhegyre vezető, enyhén emelkedő szekérútnak. Az utat időközben kiszélesítették, kiegyengették, hisz a munkákhoz szükséges anyagot és kellékeket fel kell szállítani, így negyedóra alatt feljutottunk a kör alakú öregtoronyig, de beljebb már nem mehettünk a munkálatok miatt. Így csak kívülről szemlélhettük meg a vár nyugati falait és bástyáit. Ottlétünkön is dolgoztak, működött egy betonkeverő is, de a toronyról és a nyugati oldalról már leszedték az állványokat, itt már készültek a kijavításokkal. A keleti oldalon, a falu felett és a várfalakon belül még folyik a munka.

Visszamentünk a faluba, meglátogattuk a régi vízimalmot és ványolót. Mindkettő a patak vizét használja. A malomban hatalmas malomköveken őrlik lisztet a búzát, kukoricát. A ványolót nem más, mint egy szőnyegmosó, ahova a piszkos szőnyegeket bedobják a nagy kádhoz hasonló természetes tisztítóba, ahol az örvénylő vízben forogva másfél óra alatt teljesen kitisztul. Ezt a szerkezetet az automata mosógép őseinek is tekinthetjük.

Még maradt időnk a vonatunk indulásáig, addig megkerestük a római castrum maradványait is. Elindultunk hát a marótlakai kőkitermelés felé vezető úton, majd elhagytuk a házakat, míg a legelőn egy magaslatra értünk, ahonnan jó rálátás nyílik a Sebes-Körös völgyére. Itt egy régészcsoporthoz tartozunk, akik épp az ásásoknál dolgoztak. A környéken végzett ásások szerint a várhegyvel szemközti dombon előbb egy dák, majd a rómaiak idejében Resculum nevű határtelepülés állt, melyet egy – a mai vár helyén álló – castrum őrzött (korabeli neve: Castrum Resculum). A római erődítmény a népvándorlás idején megsemmisült.

Visszatértünk az állomásra, megérkezett a vonatunk, és hazatértünk Kolozsvárra azzal a reménnyel, hogy jövőre befejeződnék a munkálatok és megtekinthetjük a felújított várat.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Októberi bakancslista

- **Október 2. (szerda):** Séta a Páter-gerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés a János Zsigmond Unitárius Kollégiumban (fizikum, földszint).
- **Október 5. (szombat):** Gyalogtúra: Csűrűlye – Magyarszilvás – Tordaszeleste – Kismagura – Gorbó-gerinc (25 km, 500 m szintkülönbség). Szervező: Kis János. Érdeklődni telefonon ♦ Mike-si-tó (20 km). Találkozás 8.45 órakor az M16-os (40-es) autóbussz román opera melletti megállójában. Szervező: Fazakas Ferenc.
- **Október 6. (vasárnap):** Gyerekbárát biciklitúra a Sebes-Körös partján (50 km). A túra útvonala teljesen biztonságos, elkerüli a főutat. A programba déli pihenőt is beiktatunk szalonnasütéssel és labdajátékokkal egybekötve. Indulás Csucsáról reggel 9.30-kor, a vasútállomás parkolójából. Szervező: Szima Márton.
- **Október 9. (szerda):** István-forrás (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Október 10. (csütörtök):** 18 órától választmányi gyűlés és a túravezetői testület tanácskozása az Apáczai Csere János Elméleti Liceumban (9-es terem, földszint).
- **Október 10–13. (csütörtök–vasárnap):** Csucsá–Körösfeletet (feketetői vásár, kirándulás, sütögetés). Szervezők: Csorba Anna és Barabás Ibolya. Érdeklődni telefonon, bejelentkezés kötelező!
- **Október 14. (hétfő):** Házsongárdi séta (II. C parcella). Találkozás 14 órakor a temető bejáratánál. Szervezők: Kovács D. Zsuzsa és Lőrinczi István.
- **Október 16. (szerda):** Cérna-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Október 19. (szombat):** Túra a Pocsováliste- és a Ronkiszorosba (14 km, 700 m szintkülönbség). Találkozás reggel 7-kor a Flipnél. Bővebb információk a www.ekekolozsvar.ro honlapon. Szervező: Mezei Elemér.
- **Október 20. (vasárnap):** Palacsinta-túra kerékpárral, Kolozsvár–Kajántó (Chinteni)–Bodonkút (Vechea)/Diós (Deuşu)–Báboc (Băbuţiu)–Sólyomkő (Şoimeni)–Magyarújfaló (Vultureni)–Magyarfodorháza (Fodora)–Nagyesküllő (Aşchileu)–Kisesküllő (Aşchileu Mic)–Pusztatopa (Topa Mică)–Berend (Berindu)–Sălişteia Veche–Csonkatelep (Sălişteia Nouă)–Nádaskoród (Coruşu)–Nádasapfalva (Popeşti)–Kolozsvár (80 km). Találkozás 9 órakor az állomás előtt. Szervező: Szima Márton.
- **Október 23. (szerda):** Rejtett-forrás (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Október 26. (szombat):** Bükki séta (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Bagaméri Tibor ♦ Dési kirándulás: városnézés és fürdés. Indulás: 8 órakor a Fliptől. Utazás autóbusszal, a helyek száma korlátozott. Jelentkezni október 22-ig. Bővebb információ a www.ekekolozsvar.ro honlapon. Szervező: Kovács D. Zsuzsa.
- **Október 27. (vasárnap):** Vonatos kirándulás Barátkára (Bratca), Ökrök-völgyi körtúra (16 km, 400 m szintkülönbség). A patakon való átkeléshez ajánlott cserecipő vagy gumicsizma. Találkozás 6.50 órakor a vasútállomáson (TFC vonat indul 7.18 órakor). Szervező: Pál Gyöngyi.
- **Október 30. (szerda):** Gorbó-völgye (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.

Novemberi túraelőzetes

- **November 16. (szombat):** Nyíregyháza, Szinyei Merse Pál életmű-kiállítás és városnézés. Szervező: Kovács D. Zsuzsa. Részletek a honlapon.

További naprakész információk a honlapon: www.ekekolozsvar.ro

Ügyfélszolgálat

- **Ideiglenes iroda:** Magyar/21 decembrie 1989 utca 116. (udvar, bal oldali épület), hétfőtől csütörtökig 10–16 óra között. **Irodavezető:** Kismihály Boglárka ♦ **Pénztár** az ideiglenes ügyfélszolgálati irodában, valamint a közgyűléseken ♦ **EKE-fotóklub:** kedden 17 órától a székházban (Fürdő/Cardinal Iuliu Hossu utca 20. sz., 13-as ajtó). ♦ **Könyvtár:** bejelentkezni telefonon Székely Lavottánál.

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Bagaméri Tibor 0742-776930
 Barabás Ibolya 0740-560742
 Csorba Anna 0740-407652
 Fazakas Ferenc 0752-640319
 Kiss János 0364-807639
 Kovács D. Zsuzsa 0747-070790
 Lőrinczi István 0747-136310
 Mezei Elemér 0724-892797
 Pál Gyöngyi 0742-373546
 Székely Lavotta 0748-036290
 Szima Márton 0766-703575
 Elnök: Szima Márton 0766-703575
 Titkár: Branea Róbert 0723-400496
 Pénztáros: Molnár Ildikó 0742-471280
 Könyvtáros: Székely Lavotta 0748-036290
 Irodavezető: Kismihály Boglárka 0746-228294

Rendezvényeire minden érdeklődőt szeretettel vár az EKE – Kolozsvár 1891!